

~~III.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

V-19.

SIGNAT. C1515CCCXIII.

theol. Vol. 40

einzelne verzettelt 30/3. 1915.

DISSERTATIO THEOLOGICA
De
PROPITIATIONE
PRO PECCATIS NOSTRIS,

Ex I. Joh. II, v. 2.

Quam
SUB PRÆSIDIO
VIRI

*MAXIME REVERENDI, MAGNIFICI, AMPLISSIMI,
EXCELLENTISSIMI,*

DN. ABRAHAMI CALOVII,

Theologi de univerſa Chriſti Eccleſia incomparabiliter
meriti, in inclyta Academia Wittebergenſi Profefs. Publ. Primarii
Famigeratiſſimi, Conſiſtorii Eccleſiaſt. Aſſeſſoris Graviſſimi, Eccleſiæ ibidem
Paſtoris Vigilantiſſimi, Circuli Electoralis Superintendentis Generalis
Eminentiſſimi, & hoc tempore venerandæ Facult. Theol.
DECANI Spectatiſſimi,

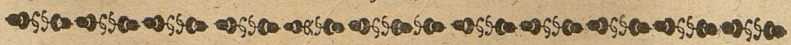
*Domini, Præceptoris, Patroni, ac Promotoris
devotiſſimâ obſervantiâ colendi,*

Ad diem XV. Aprilis Anno M DC LXXIX,
ventilandam proponit

AUTOR RESP.

**M. JOHANNES ERNESTUS Herkzog/
Dreſd. Miſn.**

In Auditorio Majori, horis matutinis.

WITTEBERGÆ,

Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

Q. R. V. B.

DUæ, quod constat, officii CHRISTI Sacerdotalis partes sunt, satisfactio & intercessio. Utramque V. T. typus, Sacerdosputa, hostiâ delicta populi expians, ac pro eodem intercedens; plurima insuper Scripturæ S. oracula monstrant. Eminent inter hæc locus 1. Joh. II, 1.2. dilucidè tum intercessionis v. J. tum satisfactionis mentionem faciens. Nos missa eâ, in præsentem hanc cum Deo, considerabimus: præmittemus autem Grammaticam resolutionem; post doctrinas ex præsentem textu adversariis opponendas subjungemus breviter.

CAPUT I.

Kaj &] Voculam hanc pro *κα* Syrus & alii positam volunt, eò, quod Christi intercessio, de quâ v. i. non nuda & simplex, sed propitiatoria sit. Per quia vertit Cornelius ad explicandam plenius, uti Estius inquit, *advocati nostri excellentiam, nimirum, qui talis sit, ut non alienam, sed suam Patri satisfactionem offerat, eâq;*

A 2

non

non conetur tantum nobis cum reddere placatum, sed certissimè placet, reddatq; propitium. Nos, alibi varia particulae καὶ significata facilè admitimus, nec has versiones, earumq; fundamenta improbamus; h. l. tamen usitatiorem particulae καὶ sensum, copulativum scil. cum B. Augustino retinemus: Manent enim duo Sacerdotis nostri munia, oblatio & intercessio, licet hic jungantur; in se distinctissima; quadoquidem Propitiatio in terris facta, intercessio fit in cœlis.

ἄνθρωπος, ipse] adductus v. i. πρὸς τὸν πατέρα ὡς ἑαυτὸν, propriò redemptoris nomine Matth. I. v. 21. Luc. I. v. 31. Jesus, cognomine porrò suò Christus vocatus, δικαιός, Deus & homo in una persona, Θεάνθρωπος, non aliq̄d tertium præter & ultra suas ambas naturas hypostaticè unitas, (vid. Damasc. l. 3. de orthod. fid. c. 3. 4. 16. 19.) solus, aliis omnibus in negotio redemptionis profus seclusis, Sacerdos unicus, unica, sed plenissimè expians, hostia.

ἰλασμός, propitiatio] pro ἰλασῆς more Hebræò positam esse vult H. Grot. sed præter rem: major quippe emphasis in abstracto quam Concreto est: nec Christus tantum hic indigitatur ut Sacerdos & Propitiator, sed ut ipsum etiam sacrificium propitiatorium. Ad tegmen arcæ alludere vult vocem Cornelius à Lapide, ut Rom. III. v. 27. Nos negamus: Verum est, explicant sese nonnunquam hi termini, hic tamen id non fit, ubi emundationis c. I. 7. Sanguinis ibid. advocati II. i. mentio præcesfit. Vox ipsa ab ἰλάσκειν est, quod tam sacrâ quam profanâ phrasi placare, propitium reddere significat. Ita in S. S. occurrit de expiatione Ebr. II. 17. unde aries τὸ ἰλασμός Num. V. 8. de placatione activè & passivè Exod. XXXII. 12. II. Reg. V. 18. XXIV. 4. Luc. XVIII. 13. &c. Quòd facit imprimis vox Hebræa כַּפַּר huic nostræ, teste LXX. Interpp. versione, correspondens, quam accuratissimè enucleat Magn. Dn. Præses Socin. Prostig. p. 562. seq. Profana phrasis idem vult; ἰλάσκειν enim teste ipsò Grotiò apud Græcos Scriptores omnes, Poëtas, Historicos, & alios est placare. Quare ἰλασμός tum actualem peccatorum nostrorum satisfactoriam expiationem, tum ipsam Dei, ob peccata irati, factam propitiationem, adeoq; & placamentum, & placamen connotat.

ἔστι, est] in præsentī, ad denotandum Catholicismum tūm temporis (quandoquidem Christus non tunc demum factus, aut tunc modo fuit propitiatio, cū sese obtulit in cruce, sed perpetuū fuit, est, & erit) tūm subjecti (nemini enim Deus hoc beneficium invidet, sed ad illud omnes vocat, allicit, invitāt) emphasi non usq̄ve adeo Johanni insolenti: Sic enim ait: Agnum hunc portare peccata mundi Joh. I. 29. Sangvinem filii Dei testatur καὶ ἁρτίζειν ἡμᾶς ab omni peccato I. Joh. I. 7. Et quidni Virtus hujus placationis ante & retrō se extendat? quidni perpetuū efficac sit? Christus enim est Sacerdos in æternum Ps. CX. 4. Ebr. VII. 21. Redemptio ejus est æterna Ebr. IX. 12.

πρὸς, pro] insignem notans utilitatem: Ita αἶμα dicitur πρὸς τοῦτων ἐκχυνόμενον Matth. XXVI. 28. Marc. XIV. 24. Similiter preces & intercessionēs dicuntur pro alio factæ, ut Luc. IV. 38. XXII. 32. Joh. XVI, 26. XVII, 9, 20. Act. IIX, 15. Col. IV, 3. II. Tes. sal. I, II. I. Joh. V, 16. Ita Sacerdos dicitur obtulisse victimam πρὸς τῷ λαῷ καὶ πρὸς ἑαυτῷ Ebr. V, 3. Quæ inde oblatio πρὸς αἵμα ἑτίας Ebr. X, 18. Christus dicitur passus πρὸς ἀμαρτηῶν I. Pet. III, 18. ἰλασμός πρὸς ἀμαρτηῶν I. Joh. IV, 10. Eadem significatio est præpositionis πρὸς, pro quæ πρὸς in præsentī loco posita est.

πάν ἀμαρτηῶν, peccatis omnibus, tam originali quàm actuali, tam ante, quàm post Baptismum commissis, levibus & gravibus, voluntariis & involuntariis: omnium enim peccatorum chirographum cruci affixum Coll. II, 14. omnia diaboli opera destructa, I. Joh. III, 8. Ebr. II, 14. ab omni peccato sanguine filii Dei mundati I. Joh. I, 7. ab omni ἀνομία redempti Tit. II, 14. *Fusus enim sanguine sine culpa, omnium culparum chirographa deleta sunt*, ait Augustinus l. II. de Remiss. peccat. cap. 20. Aliter verò Christus mortuus est pro peccatoribus 2. Cor. V, 15. Ebr. II, 9. & aliter pro nostris peccatis, I. Cor. XV, 3. Gal. I, 4. I. Pet. III, 18. Pro illis, ut ipsi Deo plenissimè reconcilientur Rom. V, 10. salventur, Matth. I. v. 21. sanentur, Ef. LIII, 6. ut peccatis mortui Justitiæ viverent I. Pet. II, 24. pro peccatis autem mortuus est, ut ea deleantur Ef. XLIII, 25. aboleantur, Ebr. IX, 26. & in profundum maris abjiciantur.

ἡμῶν, nostris] non solum credentium & electorum Judaeorum, uti Beza & Piscator exponunt: nec tantum eorum, qui nunc vivunt, quod vult Oecumenius; nec eorum modo ad quos scripta hac epistola, quae Bedæ est explicatio: sed eorum, qui credunt, ex quorum persona Johannes hic loquitur. Quam explicationem nostram ipse Corn. à Lapide approbat: quando faretur melius habere explicationem Clementis Alexandrini quam aliorum, quod id dicat Apostolus, non pro peccatis nostris, qui sumus fideles tantum, sed & pro peccatis infidelium totius mundi. Pro his enim quos passus est Christus, eumque meruit gratiam & gloriam, si in eum credere ejusque merita amplecti velint. Unde & jus sit predicari Evangelium hoc omnibus Gentibus, easque baptizari in Nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti Marc. XVI, 15.

ὃ περὶ τῶν ἡμετέρων &c. ἀλλὰ καὶ, nec pro nostris &c.] non sine insigni emphasi est illa cum ἀποζησις, tum διαίρεσις Johannaæ. Ne enim particularem, vel Judaeorum, vel credentium ἱλασμόν tentatus quispiam præsumat, progreditur Apostolus à minori ad majus, & fundamentum nostræ fiduciæ solatiique; amplificat pulcherrimè. Non contentus, inquit Rudolphus Gvaltherus ad h. l. Christum propitiationem nostram dixisse, eum pro peccatis nostris propitiationem factum esse testatur. Nec hoc illi sufficit. Ne enim vel in sua duntaxat, vel Apostolorum aliorum persona loqui videretur, addit, non pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi peccatis. Quæ quidem ampliatio ad solidam consolationis Apostolicæ vim per necessaria erat, ne quisquam peccatorum desperet, & ab intercessionis paraclæti hujus fructu salutari sese exclusum dubitationum fluctibus abreptus præsumat.

περὶ ὅλων τῶν ἡσώμεν, pro totius mundi, scilicet peccatis] Duplex hic occurrit ellipsis articuli; ita supplenda περὶ τῶν ἅλων ἡσώμεν scilicet ἀμαρτιῶν. Habes hic extensivam ἱλασμοῦ universalitatem, quæ omnes homines; prorsus ut antè intensivam, quæ peccata omnia. Quod facit nota universalitatis, ὅλων, ne aliquos saltem, sed omnes è mundo homines propitiatos intelligas. Quod firmat ulterius adjecta vox ἡσώμεν, non synecdochico, sed Scripturæ

ptura 9. proprio sensu. Ignorat hæc Calvinianam acceptionem, quâ mundus partem mundi nobiliorem electos scil. & credentes notat. Quid? quod ipsa mundum dispescit in credentes & non credentes, in salvandos & non salvandos Joh. III, 16, 18, 36, adeoq; ambos voce hæc includit: alibi vocem mundi per omnes homines explicat I. Tim. IV, 10. conf. Joh. I, 29. VI, 51. XII, 47. II. Cor. V, 19. I. Joh. IV, 14. Quod fateri coguntur ipsi etiam adversarii: Ita enim Musculus in LL. CC. tit. de Remiss. Pecc. Part. II. p. 465. super I. Joh. II, 12. ait: *Puto mundi notione intelligendum esse universum genus mortalium, unde hic mundus à principio ipsi ad finem usq; constat. Cum igitur pro mundo filium suum Deus dedisse, & ille pro totius mundi peccatis propitiatio esse dicatur, quid aliud significatur, quam gratiam remissionis peccatorum destinatam esse mortalibus omnibus, ut omni creatura sit annuntiandum illius Evangelium.* Porrò ait; *Mundi vox h. l. non notat solos credentes ex gentibus (qui priori membro fuere inclusi) sed omnes homines, sicut non foret comparatio imparium majorum.* Crocius in Syntag. S. Theol. lib. IV. c. i. *nec tamen Christus hic (Joh. III, 16.) per mundum intelligit electos tantum, prout jam à mundo separati sunt, sed totum genus humanum universè sumptum, prout naturâ in peccato jacet.* Vid. Fewrb. Part. II. Syntag. pag. 283. Magn. Dn. Præf. Bibl. III. ad l. h. Meisn. Antropol. Dec. II. Disput. III. pag. 75. &c. Hæc de analysi Grammatica, quantum ad præsens institutum nostrum sufficit. Sequuntur nunc doctrinæ juxta seriem verborum textus Johannæi.

CAPUT II.

I.

*Esse pro peccatis nostris ἱλασµὸν expiationem
& reconciliationem infert.*

I.

Quæ suprà de vocibus, earumq; in S. S. significatione dicta fuere, hæc non repetimus: ad præsens verò quæsitum expediendum, dicimus, requiri ad ἱλασµὸν pro peccatis nostris expiationem

nem & reconciliationem. Expiationem, non Leviticam, & Ceremonialem, sed veram & realem, propriâ Christi virtute, in propria etiam persona factam, qva de Dan. IX, 14, 27. Fit autem illa, teste S. S. placando (unde toties reconciliationis in hoc argumento fit mentio Rom. V, 10, 11. II. Cor. V, 18. Eph. II, 16. Col. I, 20.) satisfaciendo (qvia expiatio qvadam *ἀπολύτρωσις* Rom. III, 24. Eph. I, 27.) purgando (unde Sanguis Christi purgare dicitur nostras conscientias Ebr. IX, 14.) sanctificando (qvod expressè Christo tribuitur Eph. V, 26. Ebr. X, 14. XIII, 12.) Hanc expiationem sequitur reconciliatio Dei ob peccata nobis infensi Roman. I, 18. V, 10, 11. II. Cor. V, 18. Eph. II, 16. Col. I, 20. Cessat hinc hominis captivitas hætenus sub peccatum venundati Gal. III, 10. recluditur carcer, nimirum infernus Zach. IX, 11. Hof XIII, 14. abigitur ejusdem custos, Satan puta, ibid. scinduntur laquei, peccata, Ebr. II, 14. eò, qvòd captivator Deus Judex perfectissimò Goclis lytro satiatus est.

2. Hic verò sese nobis Sociniani, juratissimi satisfactionis Christi hostes, opponunt, perversissimè *ἰλασμόν* hunc exponentes. In genere Christum ajunt esse *ἰλασμόν*, non ob Patris propitiationem, sed propitiationis hujus indicium; prorsus ut tegmen arce *ἰλασθηῖον* seu placamentum fuerit dictum, non ideò qvòd Deum placaverit, sed qvia Deus in eo se propitium & placatum præbens populo suo responsa dederit. Ita Socinus Part. II. de Christo Servatore cap. 2. Ostorodus in Institut. Germ. c. 37. Sed respondemus a.) id contra claram Scripturæ S. literam est: qvi enim est propitiatio, is vi vocis, ob peccata iratum nobis reconciliat: & qvorsum mors, sanguis Christi, si Deus jam ante nobis fuit propitius? β.) Si annunciatio reconciliationis sufficit ad esse *ἰλασμόν*, quilibet minister Ecclesiæ, imò omnis Christianus erit *ἰλασμός*. γ.) non eadem sunt Dei per mortem Christi satisfactoria reconciliatio, & peccatorum remissio: illa ad secundum Symboli Apostolici Articulum pertinet, hæc ad tertium. δ.) distingve typum ab Antitypò, umbram à corpore, rem brutam à viva victima, habebis hic veram, illic typicam placationem.

3. Ex-

3. Expiationem porrò ἱλασμῶν nostri, de peccatorum panis exponunt, quas Christus potestate eā, quam à Patre accepit, à nobis sit averfurus: sicuti de hac expiatione, quæ in cœlis à Christo fit, explicat hunc locum Socinus loc. cit. c. 21. existimans eandem esse interpellationem Christi apud Deum pro nobis, de qua Ebr. VII, 25, Rom. VIII, v. 34. Sed frustra. Ubi enim α.) S. S. expiationis Christi in cœlo mentionem facit? Ubi peccati expiationem per autoritativam à pœna peccati tutelam exponit? ubi interpellationem pro peccatore eandem vocat? tantum abest, ut id faciat, ut potius expiationem sanguine Christi in terris factam, ab intercessione, quæ in cœlis, absque ulla tamen sanguinis effusione adhuc hodie fit, manifestè distingvat. β.) Vox ἱλασμῶν, ut ipse Crellius concedit, respicit ad expiationes sub lege factas: quæ verò salva erit analogia, cum illæ nec in interpellatione, nec autoritativa tutela constiteant. γ.) Expiatio est universalis, facta scilicet pro totius mundi peccatis; tutela autem à pœna particularis est, & solis competit fidelibus.

4. Sed & factæ ab ἱλασμῶν nostro reconciliationi iræque; divinæ à nobis averfioni hostiliter sese opponunt. Sc. Christum inveniunt dici ἱλασμῶν, quod iram Dei averterit, efficiendo, ne iram Dei & pœnam promeritam sentiamus, tum patrociniò suò in hac vita nos à iudiciis divinis tuendò, tum potestate sua, in altera vita iram Dei, omnique supplicia à nobis avertendo, quæ verba sunt Crellii contra Grot. p. 350. Nos consistere in eo ἱλασμῶν Christi, ex Scriptura S. negamus; quippe quæ α.) in hoc argumento non autoritatis, sed sanguinis & mortis Christi meminit: præterea β.) sanguine reddere propitium sit tantum Christi mediatoris; defendere ab ira Dei Christi Regis, Patri æque; ac Filio competens. Vid. plura contra Grot. Crell. aliosque; apud Magn. D. D. Præf. Bibl. Illustr. ad hunc locum, Socin. Profl. p. 581. 614. cum quo confer eundem ad Rom. V, 10. Fewrb. in AntiOsthorodo disput. XXXIII. Meisner. Antropol. Dec. III. Disp. XXV. p. m. 209. Dorsch. Theol. Zach. Par. I. pag. 53. seq.

B
κλ

ἱλασμός noster est Jesus Christus Θεὸς καὶ ἄνθρωπος & secundum utramque naturam, solus.

1. Evincit id vocula *ἄνθρωπος* referenda ad v. i. ubi nomina, Christum & Deum & hominem indicantia habentur. Cur autem inqvas, *ἱλασμός* noster debuit esse Deus & homo? Respondet Chemn. in de duab. natur. in Christo cap. XVII. postulârunt id redemptio, propitiatio &c. Si enim hæc potuissent effici vel per divinitatem solam vel per humanitatem solam, frustra λόγος propter nos homines & propter nostram salutem descendisset de cælis, & incarnatus homo factus esset: sed quia ea, quæ ad officium Messiae pertinent, non potuerunt in una natura sola, sive divina, sive humana peragi, ideò decretò divinò facta est admiranda & ineffabilis illa duarum naturarum unio in unam hypostasim, ut persona mediatoris nostri in utraqvè natura, per & secundum utramqvè naturam operaretur, & efficeret ea, quæ ad redemptionem & salutem nostram pertinent. Et ita omninò est, homo lapsus redimendus per hominem, qui mori posset, per Deum qui peccata tolleret: Ita, ut nos à lege liberaremur, Deus filium suum legi subjecit ad Galat. IV, 4. ut peccatum in carne dampnaretur, misit Deus filium suum, in similitudine carnis peccati Roman. VIII, 3. ut Messias esset justitia nostra, Deus suscitavit germen justum, cujus nomen JEHOVA Jerem. XXIII, 6. ut mundus salvaretur, missus filius Dei unigenitus Johann. III, 16. ut mors destrueretur, opus erat, & qui mori posset, & mortem destrueret Ebr. II, 14. &c.

2. Porro Christus est *ἱλασμός* secundum utramqvè naturam, divinam scilicet & humanam. De humana res clara est; ipse enim Christus expressè asserit, se offerre carnem, Johann. VI, 51. conf. Roman. VIII, 3. I. Pet. II, 24. animam, Matth. XX, 28. sanguinem Ebr. IX, 12. Apocal. I, 5. V. 9. lachrymas, Ebr. V, 7. aquam, è perfosso latere manantem, famem, sitim, &c. Divinam

nam etiam clarissima nobis monstrant Scripturæ Sacræ testimonia: ita enim ipse Jehova dicitur redempturus Israël ex omnibus iniquitatibus, Psalm. CXXX, 8. ipse Jehova servire factus est, Esf. XLIII, 24. ipse Jehova compunctus Zach. XII, 10. Apoc. I, 7. λόγος ipse proprio suo sanguine acquisivisse Ecclesiam, Act. XX, v. 28. ipse autor vitæ interfectus Act. III, 15. conf. Ebr. II, 10. 1. Corinth. II, 8. Ebr. VI, 6. Matth. XXVII, 50, 54. Et quidni secundum utramque naturam ipsi competat hæc propitiatio? pertinet enim ad officium Christi competens ipsi secundum ambas suas naturas hypostaticè unitas, ita ut unaquæque natura in eo agat id, quod sibi proprium est, cum communicatione alterius. Absit ergo α.) Aphtardokitarum error omnibus humanam Christi naturam passionibus ipsi etiam internecioni eximens, è contra omnia κατὰ δόξαν accidisse asserens. Quorsum enim portatio illa langyorum Esf. LIII, 5. Labores animæ, Joh. XII, 27. Matth. XXVI, 38. Luc. XXII, 44. si Christus non est reverà passus? Rectè Irenæus lib. II, 20. qui dicunt Christum putativè manifestatum, neg. incarnatum, neg. verè hominem factum, neg. verè passum, ad hoc sub veteri sunt damnatione, advocationem præbentes peccato, non devicta secundum eos morte, quæ regnavit ab Adamo usq. ad Moysen, etiam in eos, qui non peccaverunt in similitudinem transgressionis Adæ. β.) Absint Piscatoris, Polani, aliorumq. sententiæ, sacrificium Christi de humana tantum natura intelligentes; Martinii Synecdoche, plenis velis Nestorianismum reducens; Αλλοίωσις Zwingliana vera, uti Lutherus eam vocat, larva Diabolis; vid. Athanas. Tom. I. Orat. IV. contra Arrianos. Cyrill. Tom. II. Epist. 10. pag. 24. Fewrb. Fascic. V. disput. III. &c. γ.) Absint moralis personæ Christi dignitas, quam Jesuitæ Stancarum imitantes, hinc eum in finem urgent, ut Deitatem CHRISTI à propitiatione CHRISTI excludant. Nihil illa sine hac valet, quid? quod necesse fuit Θεαθωπον ipsum dare se pro nobis λύτρον καὶ ἀντίλυτρον (sensu non contrario sed commutativo ac compensativo) Matth. XX. vers. 28. I. Timoth. II. vers. 6. Ebr. X, 10.

3. Solus denique noster est *ἰλασμός, αὐτός* ipse, inquit Apostolus, nullos hinc admittens vel Angelos, vel homines, tum ob sui sufficientiam, tum horum insufficientiam, qui enim creatura iustitiæ Dei rigorosè exigenti solveret pretium infinitum? Rectè ergò solus (*μόνος*) unice solus, maxime & solitariè solus) caleasse torcular, hoc est, subiecisse sibi hostes, nec quenquam ex populis (humano genere) cum ipso, nullum auxiliatorem neque in cælo neque terra adfuisse dicitur Esa. XLIII. vers. 3. Apoc. XIX. vers. 15. per se ipsum enim fecit purgationem peccatorum nostrorum Ebr. I, 3. conf. Ebr. X, 14. VII, 25. unus mediator inter Deum & homines, & sic solus, sicut Deus est unus & solus I. Timoth. II, 5. conf. Johann. XIV, 6. & vid. D. Hunn. in AntiPar. I. Tom. II. oper. pag. 763. & pag. 778. D. Cramer. in Schol. Proph. Clafs. III. pag. 425. Glaf. Onomat. Mess: pag. 393. seq. Dorsch. Theol. Zach. Part. II. Disput. 7. p. 261. Corruunt ergò Pontificiorum dogmata, nunc *Mariam*, ut *Sociam*, *Christo in opere propitiationis adjungentes*; nunc *satisfactionem nostram eidem assuentes*; nunc *Sacrificiò missatiò nos Deo quotidie propitiantes*, nunc *purgatoriò homines ad plenariam satisfactionem usq.*, *includentes*, deniq. *indulgentià penas relaxantes*: de quibus omnibus vid. D. Gerhard. Confess. Cathol. lib. II. spec. Part. I. & alios: nos enim hinc breviores ducimus lineas.

III.

Objectum, cui fit propitiatio, DEUS est.

1. Idem scilicet, qui hominibus ob peccata iratus (id est, vindicans & ulciscens eadem) Ex. XXXII. vers. 10. Johann. III. v. 36. Roman. I, 18. inimicus, Esa. LXIII, 10. ab iis faciem avergens, Deuter. XXXI, 18. divisus, Es. LIX, 2. minis, Genes. II, 17. Lev. XXVI, 14. Prov. I, 24. Es. I, 20. III, 11. V, 25. XXXIII, 1. factis, Genes. VII, 17. seq. XIX, 24. Exod. XIV, 27. maledictione Deuter. XXVII, 26. terribilis, eò, quod ipsi iniquitates exosæ Psalm. V, 7. XI, 5. transgressiones abominabiles Lev. XXVI, 30. Luc. XVI, 15. Deus

Deus Pater, Filius & Spiritus S. Qui unum sunt I. Joh. V, 7. Joh. X, 30. contra quos etiam peccatur. Huic nos reconciliamur, Rom. V, 10. (pars scilicet offendens parti offensæ, Matth. V, 23, 24. I. Cor. VII, 11.) per Mediatorem Christum II. Cor. V, 18 Col. I, 19, 20, non simpliciter unâ cum vicariis hortantem, aut viam ad conversionem monstrantem, sed placantem morte Rom. V, 10. per crucem Eph. II, 16. sanguine crucis Col. I, 19. manifestò *Φιλανθρωπίας* indicio Joh. III, 16 Rom VIII, 32. Sed & ipse nobis reconciliatur teste tam ab æterno in Christo facta electione, (quæ certe itato Deo non competit) Eph. I, 4. quàm justificatione & salvatione, quæ per eundem Christum in tempore fit: Rom. III, 25. Inde illa in Christum peccatorum nostrorum conjectio, ut nos liberaremur, Ef. LIII, 6. Christi in odorem bonæ fragrantia, & per æternum Spiritum facta Deo immaculata oblatio, Eph. V, 2 Ebr. IX, 14. Neque tamen inde, quia reconciliatio reciproca est, Deus in nostram gratiam reducitur, cum non læsa, sed lædens pars in gratiam alterius reducatur.

2. Hæc omnia Sociniani miras hic iterum fraudes confingentibus, opponenda sunt: negant illi *unquam Deum iratum nobis fuisse, sed dilexisse potius, quandoquidem nos per Christum sibi reconciliavit, nec Deum nobis, sed nos Deo reconciliatos assertat Scriptura.* Sed facilis est responsio: quæ primum enim loca Scripturæ supra citata satis clara sunt. In altero nondum consequentia tam firma nobis quàm Sociniani est: Si quidem Deus sibi nos quidem reconciliavit (quod misericordiæ opus) sed per mortem Christi, (quod est iustitiæ) II. Cor. V, 18, 21. ratio, vero quàm de phrasi adducunt nihil quicquam militat cum utraqve læqvutio in SS. reperitur docentibus Magn. Dn. D. Præf. Socin. Prof. p. 319. Franz. de Sacrif. Disp. XVIII. p. 586. Meisa. Antrop. Dec. III. Disp. 26. p. 283. &c. Porro *reconciliationem non per placationem Dei erga nos, sed nostri erga Deum conversionem, ac inde stabilem amicitiam exponunt: respondemus (α) hanc vocis significationem tota S. ignorat. (β) reconciliatio nostram olim plenè facta Ebr. VII, 27 X, 10, 12, 14. nunc non amplius fit; conversio autem adhuc hodie, & ad finem usque seculi fiet: imò (γ) reconciliatio sanguine Christi facta est, hic autem ad*

conversionem, fatentibus ipsis Socin. non requiritur; Ergo non sunt unum ideamque. Quod si in hoc arduo negotio Christus nil præterea egit, quam ut viam ad conversionem monstraverit, quod ipsi volunt; omnes Prophetæ, Apostoli, imò omnes Ecclesiæ DD. erunt nostri reconciliatores; nec amplius inter meritariam salutis acquisitionem & ejusdem applicationem, quæ per conversionem intenditur, erit discrimen. Denique neque adhortatio Christi & Apostolorum ad conversionem, illa, de qua loquimur, est reconciliatio, cum illam solus Christus, hanc verò Apostoli, Christi nomine præsentent.

IV.

*Objectum Personale, cujus Christus ἰλασµὸν
sunt omnes homines lapsi.*

1. Patet id ex voce mundi, cujus meminit Apostolus. Illa verò neque Christum, segregatam à peccatoribus Ebr. VII. 26. nec Sanctos Angelos, in bono confirmatos, ideoque nec assumptos Ebr. II. 16. conf. I. Tim. II. 5. nec malos Angelos sine spe omnium restitutionis damnatos, nec creaturas quascunque, iræ quippe divinæ incapaces, denique nec integros, sed lapsos homines omnes & singulos (quos inter & Maria) includit. Hi erraverunt: omnium verò qui erraverunt, iniquitates in eum posuit Es. LIII. 7. pro his omnibus mortuus II. Cor. V. 14, 15. pro omnibus redemptionem sese dedit I. Tim. II. 6. Unde reconciliatio Col. I. 20. illuminatio, Joh. I. 9. per unius justitiam in omnes justificatio Rom. V. 18, 19. Et ipse Salvator omnium hominum, maximè verò fidelium, I. Tim. IV. 10, qui textus imprimis huc facit, ejusdem quippe cum nostro sententiæ: Nam ut Johannes συνθεληνῶς procedit ad omnes, in universum, tanquam à specie ad genus; ita hic Paulus ἀναλυτικῶς ab omnibus in universum retrogreditur ad fideles & Electos, tanquam à genere ad speciem. Proinde non tantum credulorum, sed etiam incredulorum, non tantum electorum, sed & reproborum ἰλασµὸς Christus est: etiam ad damnatorum: sicut ait Dannhaw. Hodof. p. m. 688. pro Abrahamo

jam

jam olim defuncto actu beato, ira & pro Juda actu damnato, pro quo si Christus non esset mortuus, iniquè esset damnatus: Etenim ob *amissionem* h. e. repulsam sacrificii Christi pro se prestiti damnatus; quod si ad illum nihil pertinuit, damnatus fuerit ob doni nunquam oblativè passam. Denique peccatorum in Spiritum S. quippe qui Christum semel, pro ipsis crucifixum, denudè crucifigunt & sanguinem Testamenti, quò fuerunt sanctificati, conculcant, Ebr. VI, 4, 5, 6, qua de re vid. thes. seq.

2. Quid verò ad hæc Spiritus Calvinianus? Causam quæ omnium agit Polanus lib. VI. Synt. Theol. c. 16. sedecim argumentis pugnans, mundum hic notare electos. Nos, quia adducta & resoluta alibi sunt, ea non adducimus: reliquis verò adversarii tum de tum herbam porrigemus, quando hypotheses suas, vel de absoluto reprobationis decreto, & inde plurimis denegatâ fidei vel universali ob Christi prestitam satisfactionem, hominum salvatione, ex verbo Dei salide monstrabunt: Extra hoc enim aliquid sapere stultitia est, nec ratione, aut infirmis consequentiis d. S. Sâ pugnandum est. Vid. Dannh. Hodon, Sp. Calv. Phant. VIII. p. 1691. seq.

3. Unicum tamen, quod adversarii palmarium putant, hoc locò refutasse non poenitebit: scilicet provocant illi ad dicta ubi *cacita* habeatur inter electos & reprobos, in negotio salutis, oppositio, v. g. Joh. X, 11. XI, 52. Rom VIII, 33, 34. &c. Nos (a) nullam in locis citatis anthithesin, nec ineptam aut superfluam, ut ipsi loquuntur, orationem agnoscimus: (b) admittimus quidem in locis de morte, satisfactione Christi, diversa nominari subjecta, salva tamen semper manente universalitate. Aliquando enim ponuntur omnes homines, ut in h. l. nostro, Matth. 18, v. 11. II. Cor. V, 14, 15. Ebr. 11, 9. Joh. 1, 20, I. Joh. IV, 14, quo pertinet etiam comparativa illa I. Tim. IV, 10. Aliquando credentes Joh. X, 11. XI, 52. Act. XX, 28: Denique in creduli interdum nominantur ut Rom. XIV, 15, 20. I. Cor. VIII, 11. Peccatores in Sp. S. Ebr. VI, 6. X, 29. 2. Pet. 11, 1. Nihil tamen inde adversarii obtinent. B. enim venit Redemptor, inquit Augustinus, Tom. VIII, sup. Ps. 95. p. 1074. *& dedit pretium, sudit sanguinem suum, emisit orbem*

orbem terrarum. Queritis quid emerit? videte quid dederit, & invenietis quid emerit. Sanguis Christi pretium est: tanti quid valeat? quid nisi totus orbis? quid nisi omnes gentes? valde ingrati sunt precio suo, aut multum superbi sunt, qui dicunt; aut illud tam parvum esse ut solos Afros emerit, aut se eam magnos esse, pro quibus solis illud sit datum: Non ergo exultent, non superbiant, pro toto dederit, quantum dedit &c.

V.

Objectum reale sunt omnia omnino peccata hominum.

1. Christus enim ἵλασμός περὶ πάντων ἀμαρτιῶν; non quorundam sed omnium: ab omnibus Jehova nos redemit Ps. CXXX.8. ab omnibus mundat nos sanguis Christi, I. Joh. 1,7. omnes nostras iniquitates ipse portavit, h. e. luit, expiavit, Ef. LIII, 11, 12. Joh. 1, 29. I. Pet. II, 24. pro omnibus mortuus: 2. Cor. V. 14. unicum peccatum si expiandum restaret, Christus plene non satisfecisset, legem non impleveret, cujus tamen πληρωσῆς Rom. X, 4. Matth. V, 17. imò in morte detentus fuisset, quandoquidem peccatum est mortis aculeus. Huc ergo pertinet peccatum originale, actualia, tam quæ baptismum antegrediuntur, quam quæ testuntur: Si enim inquit B. Feurbornius, Christus hæc non expiavit, aut illa remittuntur, aut non remittuntur: Si illud, habebunt Sociniani quod volunt, remitti scilicet nobis multa peccata citra aliquam Christi satisfactionem, cum tamen sine sanguinis effusione nulla fiat remissio, Ebr. IX, 22: si hoc poterunt homines aut absque Christi merito pro suis delictis Deo satisfacere, aut omnes damnabuntur, quod utrumque falsum. Insuper spectant huc non tantum præterita, sed etiam futura, venialia & mortalia, levia & gravia: in specie peccatum in Sp. S.; aliàs enim falsa esset Apostoli assertio, de superabundantia gratiæ super omne peccatum Rom. V. 20: Et qui possent peccatores in Sp. S. dici Christum recrucifigere Ebr. VI, 6, nisi ipse antea pro iis esset crucifixus? (omnis

(omnis enim reactio actionem præsupponit, nec diabolus Christum dicitur recrucifigere) quomodo possent ob rejectum Mediatorem damnari nisi ipsis datus fuisset? Ergo omnia ad propitiationem hanc pertinent peccata; solvit enim Christus quæ non rapuit Pf. LXIX, 6. ad omnem raptum majestatis divinæ reposita est solutio dominica Icyia Dominus id indeterminatè pronuntiat; Nec oppositio inter amplitudinem lapsus & solutionis constaret si raptus major amplitudo quàm solutionis. Vid. Dorsch. Pentad. Disp. VII. p. m. 271. Sed & pro culpis tantæ æternis quàm temporalibus est propitiatio; redemit enim nos à maledictione legis, factus ipse maledictio Gal. III, 13. Jam autem maledictio legis omnes pœnas Deut. XXVII, 27, ut benedictio legis omnem gratiam, complectitur. Deut. I, c. v. 28. Affixit cruci chirographum Col. II, 14, quod omnia peccata & eorum pœnas continet, conf. Rom V, 9. Pf. CIII, 3 Mich. VII, 19. Matth. XVIII, 32. Quam rem faciunt verba Bellarmini lib. V. de amiss. grat. & stat. pecc. c. XX. *dō nec reatus non sit remissus, nunquàm dicitur plene atq; perfectè peccatum remissum, & contra tunc peccatum omninò perfectè censetur remissum, cum non solum culpa, sed etiam pœna omnis fuerit remissa.*

2. Quanta verò hinc adversariorum est audacia! Pontificii primò *Mariæ singulare gratia privilegium tribuunt, quò à peccato sit preservata, vid. Bellarm. lib. IV. de amiss. grat. c. 16.* Verùm, alium hac dere in Scriptura S. est silentium; neque, si Christus pro omnium hominum peccatis est *ἵλασμός*, Maria hic excipietur. Falsum insuper illud est: *Christum tantum pro illis peccatis, in quæ homines possent incidere, non autem pro iis in quæ actu ipsò inciderant factum esse ἵλασμόν*: Mortuus enim Christus suo tempore *ἵλασμός* Rom. V, 6. conf. Gal. I, 4. Succedunt his Weigeliani, Anabaptistæ, Photiniani, quidam Calviniani & nonnulli Pontificii, *qui ex numero peccatorum originale excipiunt, nec illud propriè dictum, & ex censura legis damnans peccatum volunt.* Sed quidni sit peccatum? cum faciat nos filios iræ Eph. II, 3, quidni damnet? cum morti nos adjudi-

C

cec

est Rom. VII, 10, occidat v. 11. Profligandi hinc etiam sunt Pontificii cum Novatianis asserentes, *Christum tantum pro peccatis actualibus baptismum antecedentibus satisfecisse, pro sequentibus nobis ipsis esse satisfaciendum.* Sed iterum contra præsentem textum, quem Apostolus ad omnia peccata extendit, nec possit homo nudus infinitæ Dei justitiæ satisfacere. Pulchrè hanc in rem Hieronymus Tom. II. adv. Jovin. p. 70. *Verum, ne penitus desperemus, arbitantes, nos post peccata baptismi non posse salvari, statim hoc ipsam temperat: & si quis peccaverit inquit, advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi: Hoc ad credentes post baptismum loquitur, & advocatum pro delictis eorum Dominum pollicetur: nec dicit: si quid PECCAVERITIS advocatū HABETIS apud Patrem Christum, & ipse est propitiatio pro peccatis VESTRIS, ne eos dices non plena fide baptismum consecutos; sed advocatum inquit, HABEMUS Jesum Christum & ipse est propitiatio pro peccatis NOSTRIS, & non solum pro Johanne illorumque peccatis, sed etiam pro totius mundi. In toto autem mundo & Apostoli sunt & omnes credentes.* Notandi hinc etiam sunt Photiniani, peccatis præelectivis, contra Conscientiam, plenò proposito commissis & sæpius repetitis veniam non relinquentes: quis verò ipsos, ubi Dominus liberalis est, tenaces esse jusit? quis hunc desperationis laqueum necere conscientijs, nisi desperationis autor, docuit: omnium peccatorum ἰλασμός Christus est, ergo & horum, & quicumque crediderit, accipiet remissionem peccatorum Act. X, 43. XIII, 39. Ebr. VIII, 12. 1. Joh. II, 12. Denique Theologi Bremenses in Synodo Dordrecht. ad art. II. p. 641, errant, scribentes: *Christum pro peccato in Spiritum S. non satisfecisse:* qua de re vide Fewsrb. Diff. de pecc. in Sp. S. p. m. 2059.

VI. Me-

nostrorum, in specie passio & mors. Ubi circa passionem notandum, quod verè tartareos in ea senserit dolores: quandoquidem factus pro nobis maledictio, iræ inde ac iudicio Dei obnoxius; retribus laboribus animæ ob percussionem & attritionem, Es. LIII, 8, ii. turbatione, Joh. XII-27. pavore, Marc. XIV, 33. tristitiâ & angore, Matth. XXVI, 37. Mortem quod attinet, sustinuit æternam, sed non ut damnati æternum; hoc enim circumstantias, illud quidditatem concernit; nec à mortis mancipiis, ad ejus victorem recte colligitur. Quod si Iesus pomi, Gen. III, 6, finitus, infinitum attraxit reatum; quidni mors Christi finita (inclusa sancta obedientia) ob morientis infinitatem, æternum habeat valorem? & certè habet, æternam enim æfert iustitiam Dan. IX, 24. æternam salutem Es. XLV, 17. æternam redemptionem Ebr. IX, 12. vitam denique æternam Rom. VI, 23. i. Joh. V, 11.

2. Quàm verò operosè hæc oppugnat Satanas! Primum activam per Piscatorem & socios ejus aggreditur, obedientiam asserentes, *solâ passivâ obedientia Christum pro nobis satisfecisse; impletionem vero legis pro se ipso debuisse.* Sed primum jam profligatum: alterum, ex Socini lacunis petitur, manifestè falsum est; Christus enim etiam ut homo, est Dominus Sabbathi Marc. II, 28 per consequens non tantum tertii præcepti sed reliquorum omnium dominus, quandoquidem omnia divina sunt. Quod si tamen quis inde velit asserere, sic licuisse Christo pejerare, mentiri; negamus consequentiam, aliàs idem de Patre & Spiritu S. dicendum esset: quin potiùs, ut hi abstinent à peccatis non ex quadam legis præscriptione, sed ex naturæ suæ condicione & perfectione, ita idem de Christo dicendum est, *Quod verò porro à causa meritoria salutis excludant Christi sanctitatem*, hæc resin suam produunt; hæc n. à lege divina poscebatur, à Christo m. non pro se, sed nobis præstabitur: Ergo non tantum causa sine qua non nostræ redemptionis, sed causa meritoria est: quod idem de incarnatione, prædicatione, dicendum est. Utinam ergo renunciasset errori suo Piscator. jam tum olim à Synodo Wappinensi monitus, à propriis sociis oppugnatus, denique à Carletano Theologo Anglo egregiè refutatus. Sed pergit ulterius malignus iste Spiritus: nunc n. *humiliationem*, per Sibrandum Lubertum in Comm. 99. err. p. 395. 417. nunc

nunc famem & sitim à causa meritoria salutis nostræ excludit; quod posterius facit Zwinglius, solâ morte Christi vivificatos afferens. Respondemus ad prius, dare seipsum pro nostris peccatis Gal. I, 6. ἀνὴλουργου pro omnibus, I. Tim. II, 6. pati pro omnibus carne, I. Pet. IV, 1. plus quàm solam mortem triduanam complecti, maximè cum tota vita Christi in terris pro nobis fuerit passio. Ad Zwinglii assertum repominimus, esurivisse, sitivisse Christum non pro se, sed nobis; expians tam protoplastorum, quàm nostram intemperantiam: quæ certè satisfactoria, & meritoria est passio. vid. Damasc. lib. III. de orthod. fid. c. XX, unà cum suo interp.

3. Denique & passivam CHRISTI hostiliter impugnant obedientiam. Negant, *tartareos CHRISTUM sensisse dolores*: nos, sensisse illum, monstravimus in thesi. Neque tamen inde desperavit: quot enim in hac vita pœnas infernales, & diros animorum suorum sentiunt cruciatus, nec tamen statim desperant? Nec sibi tantoperè placeat Bellarminus assertò suò; Essentialem pœnis infernalibus esse desperationem: annon enim Judas proditor desperabat, nec tamen tum erat in inferno? Mortem quod attinet æternam, dicimus contra Photinianos, CHRISTUM eandem sustinuisse non quæ durationem, sed intensiorem; includit enim mors æterna essentialiter dolorum infernalium immensitatem; æternam verò continuationem tantum accidentaliter: illam ergo CHRISTUS subiit, hanc subire nec debuit, nec potuit.

VII.

Ἰλασµὸς terminus durationis à quo est primum incarnationis momentum, ad quodem, mors crucis.

I. Conceptio, natiuitas, circumcisio &c. CHRIS-
TI propitiatorum sunt: nobis enim natus puer, nobis da-
tus filius Esa. IX, 6. dictus statim ab initio JESUS Matth. I.
vers. 21. Luc. II. vers. 11. quod inde coepit operari salutem.
Per totam porro vitam noster ἰλασμός, quia in ea pro nobis,
divinae legi, sub qua nostri causa erat Galat. IV. vers. 4.
praestitit obedientiam, Matth. V. vers. 17, 20. voluntatem di-
vinam fecit Psalm. XL. vers. 7. Ebr. X. vers. 5. obediens fa-
ctus usque ad mortem crucis Philipp. II. vers. 8. Ubi in tem-
pore facta propitiatio non officit valori & efficacia aeternae:
agnus enim ab initio mundi occisus Apocal. XIII. vers. 8.
nos ab aeterno in Christo ad vitam aeternam electi Ephes. I.
vers. 4. conf. II. Tim. I. vers. 9. II. Thessal. II. vers. 13. Idem
Jesus Christus heri, hodie, & in secula Ebr. XIII, 8. Eadem
nunc & in Vet. Test. saluandi ratio Act. XV, 11. eadem utro-
bique per ἰλασμόν reconciliatio. Neque ἰλασμός tunc apo-
telesma ἡνανθισθῆναι non fuit: quandoquidem duae naturae in
DEI notitia & Decreto jam tum pro unitis habitae. Ex-
plicat id AUGUSTINUS Tom. VII. libr. 2. de Peccato
Originis contra Pelag. & Celest. cap. 26. pagin. 808. seqv.
*Si, inquam, propterea illis non profuit incar-
natio CHRISTI, quia nondum facta erat,
nec nobis prodest iudicium CHRISTI de vi-
uis & mortuis, quia nondum factum est.
Si autem nos per huius nondum facti, sed
futuri iudicii fidem stabimus ad dextram
CHRISTI, profecto illi per incarnationis
ejus nondum factae, sed futurae fidem mem-
bra*

bra sunt CHRISTI. Neque enim putandum est, quod antiquis justis sola, quæ semper erat, divinitas CHRISTI, non etiam, quæ nondum erat, ejus humanitas revelata profuerit. Terminus ad quem, est mors tridua, intelligenda non, ut Tannerus vult, tantum in fieri, sed in fieri & factio esse; Sic enim Scriptura Sacra mortem CHRISTI cum sepultura ejus & resurrectione connectit, 1. Cor. XV. vers. 34. Nulli tamen hic post mortem animæ CHRISTI improperandi sunt cruciatus, quandoquidem in cruce consummata erant omnia, Johann. XIX. vers. 30. conf. Ebr. IX. vers. 28. X. vers. 12, 14. Similiter nec mors hæc nuda tantum ad sacrificium præparatio est, sed ipsum sacrificium, hic in terris, ubi pro peccato hostia oblata, passio exantlata, peccata expiata, peractum.

2. Qui ergo Pontificii conceptionem & infantiam Christi meritorias negant? sunt sanè illæ propitiatorix nostræ bonæ factæ, vel ipsò Bellarmino fatente lib. I. de indulg. c. IV. in resp. ad II. object. *CHRISTUS*, inquit ibi, *ab ipsa conceptione usq; ad mortem ardentissimâ charitate gravissimos labores pertulit, ut DEO PATRI nos reconciliaret.*

Dolores CHRISTO post mortem accidisse, non evincit locus Actor. II. vers. 24. ubi dolores mortis, vel de doloribus mortem antecedentibus explicandi (ut lacrymæ abstergendæ dicuntur, non quæ nunc, sed olim fusæ, Apocal. VII. vers. 17.) vel idem sunt ac mors dolorosa. Ultimum denique contra Photinianos, passim id inculcantes, militat: quæ de re vidd. Magnif. Dn. D. PRÆSES Bibl. Illustr. pag. 1142. Socin.

Socin. Profl. pag. 364. seqv. Franz. de Sacrif. Disputat. XVI.
pag. 496. seqv. & alii.

CAPUT III.

I.

*An ἰλασμός noster necessarius fuerit
ad salutem?*

Aff.

POscebant id, ut alia omittamus *a.*) naturalis DEI justitia, quæ ut pœnam peccati requirit, ita idem sine satisfactione condonare non potuit, vid. Roman. I. vers. 32. Psalm. VII. vers. 12. Roman. III. vers. 5. II. Theſalon. I. vers. 6. Est enim DEUS zelotes, quatenus nullum peccatum impunitum vult relinquere. *β.*) Immutabilis ejusdem veritas; Mortem (hoc est, omnes mortes) peccanti minatus fuerat Genes. II. vers. 17. qui ergò salvâ veritate immunem istum dimittere poterat, sine propitiacione? *γ.*) Divina maledictio, Deuteronom. XXVII. v. 26. quæ, nisi irrita esse debebat, peccata condonari simpliciter, non admittebat. Hinc ergo oportuit CHRISTUM pati, Luc. XXIV. vers. 46. calicem ebibere absolutâ DEI voluntate; Si enim hypothetica fuisset, exaudivisset DEUS orationem CHRISTI, quod est contra Matth. XXVI. vers. 39. vid. Danhaw. Hodof. pag. m. 685. nulla hîc potentia DEI absoluta, reliquis DEI attributis adversa hîc admittenda est. Contra Scholasticos, Photinianos, Calvinianos & Papistas.

II. An

II.

An ἰνασμός noster apud DEUM perfectus & plenus sit?

Aff.

Nullum hinc locum habet DEI Patris acceptilatio, nec juris remissio, sed rigor iustitiæ hic urgendus est, juxta quem hic ἰνασμός fuit sufficiens; repræsentanda persona satisfaciens, *non nudus, aut simplex homo, sed Christus* ἱεὺς θεῶν. *DEI filius*, Roman. VIII. vers. 3. Galat. I. vers. 4. Ephes. V. vers. 2; inculcanda consummatissima obedientia, quæ voluntatem ejus, qui misit ipsum, fecit, Psalm. XL. vers. 6. Ebr. X. vers. 9. opus ipsius perfecit, Johann. IV. vers. 31. quæ facere debuit, consummavit, Johann. XVII. vers. 14. XIX. vers. 30. Nominanda perfectissima legis impletio Matth. V. vers. 17. referendum pretium, quò nos emit, magnum, I. Corinth. VII. vers. 23. non aurum vel argentum, sed pretiosus agni immaculati sanguis, I. Petr. I. vers. 19: ex quibus sequitur perfecta, plena, copiosa, imò omnimoda redemptio Psalm. CXXX. vers. 7. Quod si denique unius hominis offensa multi, id est, omnes mortui sunt: multò magis *gratia DEI & donum per gratiam (i. e. justitia Christi) redundavit in multos*, Roman. V. vers. 15. Iterum contra Scholasticos, Calvinianos, hac in parte Photinianizantes, acceptilationemque divinam urgentes: vid. pluribus Dorfch. Pentad. Disputat. VI.

D

III. An

III.

An ἱλασμός sit satisfactorius pro peccatis nostris?

Aff.

Monstrant id tot dicta, quot *Christum pro nobis passum, mortuum, peccata nostra expiasse, unà cum pœnis eorum portasse, maledictum factum esse, legem implevisse* &c. confirmant. Imprimis autem ex præsentī textu id patet: eò ipsò enim, quò *CHRISTUS* nostra est propitiatio, innuitur, *DEUM* antè nobis offensum, per mortem *CHRISTI* reconciliatum, peccata expiata, & id, quod nos debueramus, à *CHRISTO* exsolutum esse, ita ut nunc non amplius sub ira, sed gratiâ simus, Roman. V. vers. 2. Quicquid ergo vel de voce *Satisfactionis in Scriptura S. non extante* nugetur Socinus cum suis, vel *DEUM* nobis jam conciliatum fuisse inde asserat, quod *Deus Christum propitiationem proposuerit*, Roman. III. vers. 25, vel ad typum confugiat, arca scil. operculum, quod propitiatorium, propitiatio vocatum fuerit, nec tamen *DEO* satisfecerit: vel denique propitiationem à satisfactione distingvat, ita ut illa fieri possit per

per remissionem à jure suo, hæc neutiquam;
 nihil tamen obtinet. Primum enim quod concernit, mi-
 rum non est, in lingua Hebræa & Græca latinam satisfactio-
 nis vocem non reperiri. Quod si verò id evicerint adver-
 sarii, ibidem quoad rem non haberi, victas dabimus manus.
 Ad secundum respondemus, esse divulsionem conjungendo-
 rum, nec pugnare CHRISTI satisfactioem cum propitia-
 torii constitutione; Hic enim misericordia, ibi justitia de-
 prenditur. Ad tertium, falsum est propitiatorium pec-
 cata non expiasse, quandoquidem id omninò factum, sed re-
 spectu CHRISTI præfigurati: quare distingvat adversarius
 propriam & alienam virtutem, & res erit in vado. Denique
 satisfactio & propitiatio h. l. retrocurrunt: Ita enim pro
 nobis CHRISTUS debita exsolvit, ut vice nostri divinæ ju-
 stitiæ plenissimè satisfecerit.

IV.

An ἰλασμός hic sit meritorius?

Aff.

Hæc quæstio cum priori non coincidit. Sunt quidem
 CHRISTI Satisfactio & meritum inseparabilia, non tamen
 identica: illa enim est debitorum exsolutio, hæc immunitas
 à nostris debitis, vita æterna &c. à CHRISTO nobis merita.
 Præterea Satisfactio fit Trinitati, meritum nobis est profi-
 cuum. Asserimus igitur, *CHRISTUM secundum*
utramq; naturam esse ἰλασμόν meritorium,
 presens ac propriè dicto merito, quandoquidem de suo me-
 ruit, *seipsum dans pro nobis ἀντίλυτρον* I. Tim. II.
 vers.

vers. 6. Nectamen pro se, sed nobis, æqualitate etiam me-
 riti & mercedis. Meruit autem breviser mali æterni & tem-
 poralis ablationem, tam quæ culpam, quàm pœnam; & bo-
 ni collationem: de illa suprâ: ad hanc pertinent tùm spi-
 ritualia, v. gr. nostri in filios Dei adoptatio Galat. IV. vers. 5.
 DEI gratia & favor, Johan. I. vers. 16, 17. I. Corinth. I. v. 4.
 Pax cum DEO, Ephes. II. vers. 14, 15. II. Corinth. V. vers. 18.
 cum angelis, (propter apostasiam nobis offensis) Luc. II.
 vers. 14. XV. vers. 10. cum corde nostro Rom. V. vers. 1. DEI
 benedictio Genes. XII. vers. 3. & cum ea bona omnia, vitæ
 denique & salus æterna Act. IV. vers. 12. tùm temporalia,
 per lapsum amissa, quæ etiam in CHRISTO (i. e. ob meri-
 tum CHRISTI Rom. VI. vers. 23.) sunt Amen, II. Corinth. I.
 v. 20. Quæ omnia contra Photinianos, Calvinianos, Pon-
 tificios notanda sunt, quorum juxta & aliorum argumenta,
 per pagellarum angustias hic omissa, *ὅν θεῶν* in conflictu
 videbimus. Nos hîc pedem figimus,
 d. centes

SOLI DEO GLO-
 RIAM!

Umg. VI 19

ULB Halle 3
003 144 232

TA 50L
SR.124:NMN100

VD 17 Z

DISSERTATIO THEOLOGICA
De
PROPITIATIONE
PRO PECCATIS NOSTRIS,

Ex I. Joh. II, v.2.

Quam
SUB PRÆSIDIO
VIRI

*MAXIME REVERENDI, MAGNIFICI, AMPLISSIMI,
EXCELLENTISSIMI,*

DN. ABRAHAMI CALOVII,

Theologi de universa Christi Ecclesia incomparabiliter
meriti, in inclyta Academia Wittebergensi Profess. Publ. Primarii
Famigeratissimi, Consistorii Ecclesiast. Assessoris Gravissimi, Ecclesiæ ibidem
Pastoris Vigilantissimi, Circuli Electoralis Superintendentis Generalis
Eminentissimi, & hoc tempore venerandæ Facult. Theol.

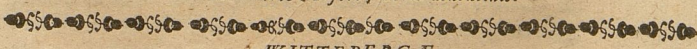
DECANI Spectatissimi,

Domini, Præceptoris, Patroni, ac Promotoris
devotissimâ observantiâ colendi,

Ad diem XV. Aprilis Anno M DC LXXIX,
ventilandam proponit
AUTOR RESP.

M. JOHANNES ERNESTUS Herkzog/
Dresd. Misch.

In Auditorio Majori, horis matutinis.

WITTEBERGÆ,

Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

